

Esisanat

MEREN SANKARIT

- muisteluksia saamelaisten, norjalaisten ja kväänitten rannikkokulttuurista

Oleppo sie koskhaan ajatellu, ette mikä se semmonen sankari oikhein oon? Piian se oon joku vasittu ihminen, jota sie kunnioitat? Joilekki oon 2. mailmansoan sankarit tärkeät, toisile oon puolesthaan jalkapallo, tutkimusmatkat tahi tietheet tärkeät. Jokhaisessa maassa, kulttuurissa, perinteessä ja aijassa oon omat sankarit. Sata vuotta aikaa ihmisillä oli varmhaanki aivan eri sankarit ko mitä meillä oon nyt. Salomonsenin konservašuurileksikoonissa vuela 1898 lukkee näin:

Ved en Helt forstaar man den, der med ophøjet Energi og Mod sætter sit Liv ind i Kampen for en stor Sag der kommer Menneskeheden til gode.

Ko met luema tämän, niin met piian ajattelema semmosia ihmisiä ko Mahatma Gandhia tahi Muori Theresaa. Mutta se ei ole tyhä pitkä ja viisas elämä, mikä tekkee ihmisestä sankarin. Joskus seki oon nokko, ette ihminen tekkee yhen viishaan teon tahi päätöksen.

Tämä vihkonen käsittellee pääasiassa elämää merelä, venheitä ja kalastusta 1800-luvula. Silloinhan met tavalisesti pruuukaama ajatella parrakhaita miehiä – ja niinhän se tavalisesti oli. Mutta kyllä vaimot kans saatethiin pyytää kallaa, ja miehet puolesthaan saatethiin kutoa väävipuila.

Pohjais-Tromssassa oon ollu kokonhansa 22 vaimoa, jotka oon aktiivisesti pyytänheet kallaa, ja joilaki vaimoila oli vielä lisäksi oma venet. Kaivuonossa, Pohjais-Tromssassa, oli mattojen kutominen niin tärkeä työ, ette miehet kans kuothiin mattoja. Ja siitähän ei juuri sankarimuisteluksia synny. Tavalisesti sankarimuisteluksissa muistelhaan tyhä rohkeista purjehtijoista ja suuria kalasaalhiita pyytävistä miehistä.

Venheen kapteini oli se, joka teki päätökset. Kapteenin tieto oli tärkeä, jotta venet pysy ehjänä ja venheen miehistö pärjäsi hengen. Tavalisesti kapteini oli mies, ja niinpä melkhein kaikissa sankarimuisteluksissa muistelhaan norjalaisista miehistä. Kaikista sepimät kapteenit olthiin net, jotka

haaksirikossa kyettiin pelastamaan miehistön hengen. Tästä viikosesta voit lukea muutaman klassisen sankarimuisteluksen.

Met olema freistanheet löytää muisteluksia, jotka muistelhaan saamelaisista, kvääneistä, vaimoista ja lapsista, sillä heitähän met emmä aina vältämättä ajattele meren sankarina. Se oon kuitenkin niin, ette ihmisten käsitys sankarista oon kiini siitä, missä kulttuurissa ihminen oon kasunu ja oonko ihminen köyhä tahi rikas, mies tahi vaimo, nuori tahi vanhaa.

Joten met toivoma, ette sie kans ajattelet tätä asiaa. Mikä sinun mielestä oon sankaruutta? Lähe sieki myötä! Mistäpä sen tietää, piian sieki voit olla sankari?